

343.985(497.6) ;
343.132/.133(497.6)

OPERATIVNE PROCEDURE OVLAŠTENIH SLUŽBENIH LICA PRILIKOM DOKUMENTOVANJA KRIVIČNIH DJELA U BOSNI I HERCEGOVINI

Mr Denis Pijetlović*

Mr Sedin Lakača*

Abstrakt:

Dokumentovanje krivičnih djela je svakodnevni posao ovlaštenih službenih lica (u daljem tekstu OSL-a), dok je svako krivično djelo specifičano i jedinstveno. Svako djelo koje se prijavi ima svoj značaj, kako u manjoj tako i u većoj mjeri zavisno od težine i kompleksnosti krivičnog djela. Svjedoci smo svakodnevnih aktivnosti OSL-a, međutim možemo postaviti pitanje kako zapravo sve te aktivnosti policija pr prati te obradi na terenu, a potom sve to objedini i dokumentuje. To zapravo i jeste jedan proces koji predstavlja svakodnevnicu u radu OSL-a, a jedan je od ključnih elemenata u procesu podnošenja izvještaja i dostavljanja dokaznog materijala nadležnom tužilaštvu. U ovom radu nastojat ćemo što detaljnije da obradimo proceduru dokumentovanja krivičnog djela, odnosno operativnu proceduru policijskih službenika prilikom dokumentovanja krivičnog djela od momenta saznanja za krivično djelo, do slanja izvještaja o izvršenom krivičnom djelu nadležnom tužilaštvu. To je zapravo jedan proces koji nerijetko može biti nestručan, a što u samom daljem procesu ostavlja prostora da na sudu bude odbaćen u vidu nevaljanog materijalnog dokaza, vraćen podnosiocu na dopunu i sl.

Ključne riječi: procedure, policijski službenici, dokumentovanje, krivično djelo

1. Uvod

Pri samom pregledu na temu sa naslovom "Operativne procedure ovlaštenih službenih lica prilikom dokumentovanja krivičnih djela", evidentno je da tema za sobom povlači ozbiljan pristup koji treba da bude praćen nizom znanja i vještina iz različitih oblasti, a naročito kriminalistike, kriminologije i sigurnosti. Samim tim mora da bude tačno i detaljno obrađena kako bi se u velikoj mjeri izbjegli nedostaci pri dokumentovanju krivičnog djela. Ovo je neophodno da naglasimo iz prostog razloga jer od cjelokupnog dokumentovanja krivičnog djela zavisi i dalji postupak

* Univerzitet u Sarajevu - Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, mail: dennis@teol.net

* Univerzitet u Sarajevu - Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, mail: sedin.fkn@gmail.com

koji se odnosi na tužilaštvo i sud. Potreba da obradimo ovu temu zapravo javlja se kako bismo detaljno analizirali proceduru dokumentovanja krivičnog djela i sagledali njegove prednosti, a svakako i nedostatke. U tom smislu nastojaćemo doprinijeti mjerama i radnjama na poboljšanju dokumentovanja krivičnog djela na osnovu dugogodišnjeg praktičnog iskustva, ali i u teorijskom smislu. Svakako za cilj imamo da pristupimo kako sa naučnog tako i sa stručnog aspekta kako bismo to objedinili i doprinijeli nauci i praksi u ovom segmentu.

Dokumentovanje krivičnih djela je gotovo svakodnevni posao ovlaštenih službenih lica, a svako krivično djelo je specifično i jedinstveno. Svako krivično djelo koje se prijavi ima svoj značaj, kako u manjoj tako i u većoj mjeri, u zavisnosti od težine i kompleksnosti krivičnog djela. Svjedoci smo svakodnevnih aktivnosti OSL-a, međutim možemo postaviti pitanje kako zapravo sve te aktivnosti policija proprati, obradi na terenu, a potom sve objedini u jednu cijelinu i dokumentuje svako djelo posebno. To zapravo i jeste jedan proces koji predstavlja svakodnevnicu, a jedan je od ključnih elemenata u procesu podnošenja izvještaja o krivičnom djelu nadležnom tužilaštvu. U ovom radu nastojat ćemo što detaljnije da obradimo proceduru dokumentovanja krivičnog djela, i to od samog saznanja o počinjenju krivičnog djela, aktivnosti OSL-a, pa do slanja izvještaja tužilaštvu o izvršenom krivičnom djelu. To je zapravo jedan proces koji nerijetko može biti nestručan, a što u samom daljnjem procesu omogućava da izvještaj o izvršenom krivičnom djelu na sudu bude odbačen zbog proceduralnih grešaka prilikom dokumentovanja, odbačen u vidu materijalnog dokaza, ili da bude vraćen na dopunu i sl.

Ako se osvrnemo na prethodno izneseno možemo zaključiti da proces dokumentovanja krivičnog djela zapravo zavisi od stručnosti, temeljnosti i proceduralnosti OSL-a, koji za zadatak ima da obavljeni posao OSL-a adekvatno dokumentuje u skladu sa kako zakonskim procedurama tako i kriminalističkim, kancelarijskim, upravno pravnim i drugim potrebnim metodama. Iz tog razloga odlučili smo da se detaljnije posvetimo ovom temom i da predstavimo kako i na koji način se provode poslovi rada, a samim tim i dokumentovanjem krivičnog djela, jer to predstavlja nezaobilaznu metodu od koje zavise druge radnje u toku postupka. Takođe, bitno je da napomenemo da kompletna dokumentacija ostaje kao pisani trag u arhivu nadležnog ministarstva unutarasnjih poslova. Taj pisani trag nekada je bio samo u pisanoj odnosno kucanoj formi, dok sada ministarstva unutarasnjih poslova raspolažu i elektronskim bazama koje su međusobno uvezane sa drugim nadležnim organima.

2. Saznanje o izvršenom krivičnom djelu

Saznanje o izvršenom krivičnom djelu može da bude različito i to prvenstveno kada govorimo o načinu na koji su OSL-a došli do osnova sumnje da je na određenom lokalitetu počinjeno određeno krivično djelo. Dežurni policijski službenik odnosno šef smjene za zadatak ima da u toku smjene koja mu je

povjerena rukovodi timom ljudi kako na terenu, tako i u drugim poslovima koji obavljaju OSL-a. Ova funkcija obično se povjerava OSL-u koji ima adekvatan čin i koji ima dugogodišnje iskustvo u obavljanju poslova OSL-a.

Ukoliko OSL-e prilikom obavljanja svakodnevnih poslova na terenu dođe do osnova sumnje da je određena osoba ili više njih počinila određeno krivično djelo, tada OSL postupa po službenoj dužnosti i pribavljanju informacija koje su od krucijalnog značaja za daljnje aktivnosti. Kao što je poznato za indicije pripadnici ministarstva unutrašnjih poslova saznaju ličnim opažanjem i drugim operativnim radom, ili po saopštenju od strane građana, državnih organa, radnih i društveno političkih organizacija i sl.¹

Dežurni policijski službenik prilikom saznanja o izvršenju određenog krivičnog djela, postupa po službenoj dužnosti gdje putem UKT veze, ili nekim drugim sredstvom komunikacije obavještava najbliži patrolni ili pozorni sektor kojom prilikom iste upoznaje o detaljima izvršenja krivičnog djela i iste upućuje da izvrše provjeru o navodima, te da ukoliko je istinita prijava osiguraju lice mjesta do dolaska nadležnih organa tačnije uviđajne ekipe. Oblici prijava kao i načini različiti su.

Zavisno o načinu prijavljivanja i obliku prijava postoje:

1. usmene prijave
2. pismene prijave
3. prijave telefonom
4. anonimne ili pseudonimne prijave
5. samoprijave

Ovdje je bitno da istaknemo najspecifičnije prijave, a to su anonimne i pseudonimne prijave. Anonimne se još u nauci nazivaju i "*Denuncijacije*", a pseudonimne *lažne prijave*.² Anonimne prijave su prijave bez potpisa i ličnih podataka i sl. Pseudonimne su prijave na kojima se nalaze podaci ili potpis lažnog podnosioca, koji takođe može biti lažan tj. nepodpisan od podnosioca prijave već od strane neke treće osobe.³ Zavisno od načina na koji se prijavljuje određeno krivično djelo OSL bilježi sve bitne informacije koje podnosilac tom prilikom prenosi.

U tom trenutku OSL-e nastoji pribaviti što više, tačnijih i detaljnijih informacije koje mogu da budu od koristi, a nerijetko i od krucijalnog značaja kako bi se pronašao učinilac krivičnog djela, ili tačnije rečeno da bi istražni organi mogli da idu u "pravom smjeru". U praksi nisu rijetki slučajevi da počinioci krivičnog djela obavijeste policiju o izvršenju krivičnog djela sa ciljem da istražne organe usmjere u pogrešnom pravcu, a sve u cilju usmjeravanja istražnih organa prema drugom licu koji nije neposredni izvršilac tog krivičnog djela. Jako je bitan prvi razgovor s podnosiocem, jer se iz tog kontakta može procijeniti o kakvom obliku prijave se

¹ Vodinelic, V. (1996). Kriminalistika. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva. str.39.

² Modly, D., Petrović, B., Korajlić, N. (2004). Uvod u kriminalistiku. Sarajevo: Fakultet kriminalističkih nauka, Sarajevo. str.51.

³ Ibidem., str.51.

radi. Upravo prvi razgovor, počevši od načina javljanja, toka razgovora pa sve do drugih detalja može okarakterisati pomenuto lice, te usmjeriti istražne organe u pravom smjeru. U tom slučaju bitno je zabilježiti što više informacija, kao što su: broj sa koga se poziva, vrijeme poziva, ime i prezime, datum i godina rođenja, mjesto rođenja, adresa prebivališta, zaposlenost i stručna sprema, da li je podnosilac oštećeni, svjedok, komšija, prijatelj, srodnik i sl. Kao i podatke šta se zapravo dogodilo, tačno vrijeme, da li ima povrijeđenih, da li je nekome ugrožen život, ko je izvršilac toga čina, koliko je izvršilaca, na koji način je izvršeno djelo, da li su lica naoružana, kolika je šteta i druge informacije koje mogu biti od koristi. Napominjemo da redosljed ovih pitanja zavisi od konkretno razgovora sa podnosiocem, a svakako i od prirode djela koje se prijavljuje. OSL-a tom prilikom upoznaje podnosioca da ostane na licu mjesta i da ne dira predmete koji se nalaze na licu mjesta, do dolaska OSL-a koji trebaju obezbjediti lice mjesta. Ovo predstavlja prvi kontakt prilikom saznanja o izvršenom KD-a, i od njega zavisi i dalji tok radnji koje slijede. Nakon obavljenog razgovora dežurni policijski službenik upoznaje najbližu patrolnu jedinicu o događaju, te iste upućuje na mjesto događaja da se uvjere o navodima prijave, te da ukoliko se radi o istinitoj prijavi obezbjede lice mjesta do dolaska uviđajne ekipe.

Neposredno nakon što se OSL-a uvjere u navode prijave, te osiguraju lice mjesta, obavještava se nadležni tužioc, te se isti upoznaje o navodima prijave. Isti izdaje uputstva, odnosno kako da se konkretno postupa u daljim aktivnostima. Nakon što se izvrši provjera, zatim osigura lice mjesta dežurni policijski službenik upoznaje dežurnog inspektora o navedenom djelu, te mu predočava detalje iz prijave, te lokaciju na kojoj je izvršeno krivično djelo. Dežurni inspektor evidentira u svoju bilježnicu bitne informacije, te se priprema za izlazak na lice mjesta zajedno sa kriminalističkim tehničarima radi vršenja uviđajnih mjera i radnji.

3. Izlazak uviđajne ekipe na lice mjesta

Prilikom izlaska na lice mjesta uviđajna ekipa, u pravilu, zatiče lice mjesta obezbjeđeno od strane patrole policije, a koja pri tome prepušta uviđajnoj ekipi da nastavi sa daljim aktivnostima odnosno provođenjem uviđajnih mjera i radnji. U toku rada po prijavi OSL-a pomoću misaone rekonstrukcije događaja, uzimajući u obzir sve objektivne i subjektivne elemente događaja pokušavaju dati odgovor na devet zlatnih pitanja kriminalistike (*šta, kada, gdje, kako, s čim, s kim, zašto, ko, koga*). Neposredno OSL-a rade na prikupljanju informacija o počiniocu ili počiniocima krivičnog djela. Ovdje je veoma bitno spomenuti pet osnovnih faza uviđaja koje su neophodne za uspješno provođenje uviđaja, a to su:

1. Orijentacijsko - informativna faza
2. Statička faza
3. Dinamična faza
4. Kontrolna faza i

5. Finalna faza⁴

Kada je riječ o kriminalističkim sadržajima uviđaja, treba naznačiti da su kriminalistička pravila provođenja uviđaja promjenjiva kategorija, uslovljena nizom faktora kao što su: lokacija i opseg mjesta događaja, vrste predmeta, vrste i oblici tragova, atmosferski i klimatski uslovi i dr.⁵ Svi pomenuti faktori su od velikog značaja za sam tok uviđajnih mjera i radnji, od kojih i uveliko zavisi i sam proces dokumentovanja krivičnog djela. Kroz sve ove faze obavljaju se redovni poslovi na prikupljanju dokaza i dokaznog materijala koji može poslužiti kao dokaz na sudu protiv osobe za koje postoje osnovi sumnje da je/su počinili krivično djelo. Kriminalistički tehničar u skadu sa pravilima kriminalističke tehnike pristupa obavljanju kriminalističko tehničkih poslova, prilikom čega zavisno od vrste krivičnog djela prikuplja dokazni materijal, bilo da se radi o otiscima prstiju, otiscima dlanova, otiscima stopala, tragovima vlakana, boje, krvi, pljuvačke, sluzi, kose, mehanoskopskim tragovima i dr.

Lice mjesta kao i svi pronađeni tragovi se fiksiraju, označavaju adekvatnom oznakom brojem ili slovom, a potom kao takvi se fotografišu i unose u skicu koju sačinjava kriminalistički tehničar. Pronađeni tragovi se takođe izuzimaju radi vještačenja i samog lanca čuvanja dokaza. Ovo je jako osjetljiv i jako bitan segment kome se mora posvetiti velika pažnja kako bi se izbjegli bilo kakvi nedostaci koji mogu narušiti ili bolje reći uništiti dokazni materijal. U koliko na licu mjesta nije prisutan tužioc, ovlaćnje da je inspektor da izvrši sve uviđajne radnje. Od tog momenta inspektor rukovodi cjelokupnim tokom vršenja uviđajnih mjera i radnji, prilikom čega evidentira sve uslove pod kojim radi i pod kojim uslovima je pronašao dokazni materijal i sl. Obavlja informativne razgovore sa svjedocima, oštećenim i dr. Na osnovu toga formira verzije izvršenja i nastanka krivičnog djela, te obavlja druge poslove koje koriste cjelokupnom toku vođenja istrage.

Prilikom vršenja uviđaja, od značaja za otkrivanje i dokazivanje alibija je obavljanje kratkog informativnog ispitivanja zadržanih presumptivnih svjedoka, ali i drugih osoba koj se mogu pronaći u užoj i široj okolini mjesta događaja. ⁶ Ovdje je veoma bitno ukazati na potrebu da OSL-a koja osiguravaju lice mjesta obave niz informativnih razgovora sa osobama koje se zateknu u blizini lica mjesta, odnosno osobama koje svojim iskazom mogu olakšati daljnji tok provođenja istražnih radnji.

4. Dokumentovanje krivičnog djela

Nakon što uviđajna ekipa završi sve poslove koji se odnose na uviđajne mjere i radnje vraća se u matičnu organizacionu jedinicu i šefu smjene predočava detaljnu

⁴ Modly, D., Korajlić, N. (2002). Kriminalistički riječnik. Tešanj: Centar za kulturu i obrazovanje Tešanj. str. 120.

⁵ Deljković, I. (2012). Kriminalistički spoznajni proces: utvrđivanje i provjeravanje alibija. Sarajevo: Centar za istraživanje politike suprotstavljanja kriminalitetu, Sarajevo. str. 178.

⁶ Ibidem., str.179.

sliku prijavljenog djela. Upoznaje ga o načinu izvršenja krivičnog djela (*modus operandi*⁷), sredstvu izvršenja, materijalnoj šteti ukoliko je utvrđena i drugim bitnim informacijama. Nakon toga OSL-e objedinjava prijavu i detalje prijave te istu evidentira u propisanu evidenciju "dnevnik događaja". Neposredno poslije OSL-e koje je vršilo uviđaj telefonskim putem obavještava nadležnog tužioca kome predočava cjelokupan događaj i uz konsultaciju istog vrše klasifikaciju krivičnog djela. Nakon toga OSL-e pristupa obradi djela kroz dokumentovanje.

5. Otvaranje predmeta krivičnog djela i prvi koraci

Nakon otvaranja predmeta krivičnog djela OSL-e na omotu spisa upisuje sljedeće podatke: Klasifikaciju krivičnog djela, adresu, mjesto, sredstvo izvršenja, oštećenog sa individualnim podacima i visinu materijalne štete ukoliko je utvrđena, datum i godinu. Mogu se evidentirati i drugi podaci koje OSL-e smatra u tom trenutku bitnim, ali ovi podaci su osnovni. Dalje se sačinjava depeša kojom se obavještavaju nadređeni organi o krivičnom djelu, ali ostale organizacione jedinice radi upoznavanja. Depeša je specifičan oblik pošte kojom se informišu druga ministarstva unutrašnjih poslova u drugim gradovima ili centrima. Depeša može biti upućena samo određenom policijskom organu, a može biti upućena i svima unutar jedne ili više policijskih stanica ili uprava. Jedno od najvažnijih obilježja depeše kao posebne pošte jeste njena hitnost, a to zavisi od vrste krivičnog djela. Depeša se sačinjava u službenim prostorijama i o svakoj se vodi evidencija kroz internu knjigu "Knjiga odlaznih depeša". Depeše se dostavljaju u pismenoj i elektronskoj formi, a istu potpisuje nadležni organ ministarstva unutrašnjih poslova ili neki drugi organ u čijoj je nadležnosti određeni sektor. Nakon što je depeša uredno potpisana i odobrena od nadležnog organa kao što je komandir, zamjenik komandira, načelnik i sl., ista se dostavlja u "Centar veze" i prosljeđuje na tačno odredište. Napominjemo da jedan primjerak dostavljene depeše ostaje u predmetu koji je otvoren za to krivično djelo.

6. Sačinjavanje zapisnika i uzimanje izjava

Nakon obavljene prethodne procedure sačinjava se "Zapisnik o prijemu usmene prijave" u prisustvu podnosioca. Tom prilikom u zapisnik se unose detaljni podaci od podnosioca kao što su (ime, ime oca, prezime, datum rođenja, mjesto rođenja, matični broj i sl.). Predočavaju se podnosiocu njegova prava i obaveze. Nakon što isti pristupi davanju iskaza OSL-e unosi u zapisnik izjavu koju daje podnosilac i to onim hronološkim redom kako je predviđeno i to od samog saznanja za izvršenje KD-a pa sve do trenutka kada je uviđajna ekipa preuzela rad na obezbjeđenom licu mjesta. Osoba koja je podnosilac prijave okrivljenom djelu obično se saslušava i u svojstvu svjedoka, pa se sačinjava i poseban zapisnik koji se

⁷ Modly, D., Korajlić, N. (2002). Kriminalistički riječnik. Tešanj: Centar za kulturu i obrazovanje Tešanj. str. 328.

naziva "zapisnik o saslušanju svjedoka". Nije rijedak slučaj da je podnosilac krivičnog djela i osoba koja je vlasnik nekog objekta pokretne ili nepokretne stvari, a u tom slučaju pored zapisnika o prijemu usmene prijave sačinjava se poseban zapisnik koji se naziva "Zapisnik o saslušanju svjedoka kao oštećenog". Obično u slučaju saslušavanja svjedoka oštećenog OSL-e pažljivo i detaljno saslušava istog, te u zapisnik unosi sve detalje koji mogu biti od krucijalnog značaja pri otkrivanju učinilaca krivičnog djela, odnosno lica za koje postoje osnovi sumnje da je/su počinio/li krivično djelo. U zapisnik se takođe unose detalji kao što su: vrijeme odsustva, vrijeme dolaska, konflikti s nekom osobom, otuđene stvari, materijalna šteta i sl.

Obično nakon uzete izjave, a prije potpisivanja iste OSL-e predočava licu ono što je unio u zapisnik. Ukoliko je svjedok oštećeni saglasan sa onim što je napisano isti potpisuje zapisnik. Isti zapisnik potpisuje i OSL-e koje je uzima izjavu i zapisničar. Pozitivni zakonski propisi u Bosni i Hercegovini propisuju da se jedan primjerak izjave da osobi koja je dala izjavu u bilo kom svojstvu. Tako sačinjene izjave dokumentuju se i prilažu se u predmet. Na unutrašnjem dijelu omota spisa predmeta evidentira se ono što je dokumentovano u predmetu pod rednom oznakom i brojem koji označava taj prilog. U ovom momentu izjave se ostavljaju u predmet koji je otvoren za navedeno krivično djelo, a potom se na unutrašnjosti omota spisa unose oznake (broj, datum ili drugo obilježje) koji je svojstven za dati dokument.

7. Sačinjavanje zapisnika o uviđaju

Sačinjavanje zapisnika je osnovna i nezaobilazna radnja, a prateća je uz svaki izvještaj tužilaštvu o izvršenom krivičnom djelu. Sačinjava se u službenim prostorijama povodom vršenja uviđajnih mjera i radnji, na okolnosti o izvršenju krivičnog djela. Zapisnik o uviđaju sačinjen je od nekoliko elemenata koji ga čine svojstvenim i specifičnim.

Prvi dio, pored opštih podataka zapisnik o uviđaju sadrži osnovne informacije o samom saznanju o krivičnom djelu. U prvom dijelu takođe evidentiraju se podaci OSL-a koji su izvršili uviđajne mjere i radnje, kao i OSL-a koji su osigurali lice mjesta do dolaska uviđajne ekipe. Svakako da je neophodno spomenuti da se upisuje u ovom dijelu i oštećeni ukoliko je bio tu i prisustvovao uviđajnim mjerama i radnjama, kao i svjedoci.

Jedna od bitnih informacija u ovom dijelu, a koje se upisuju u zapisnik o uviđaju jeste vrijeme dolaska na lice mjesta i vrijeme provedeno u toku vršenja uviđajnih radni pa sve do završetka. Drugi dio se odnosi se na opšte podatke u toku vršenja uviđajnih mjera i radnji kao npr. da li je u vrijeme uviđajnih mjera i radnji bio dan ili noć, da li je bilo hladno ili toplo, vidljivost, vremenske prilike.... Treći dio se dnosi na detaljan pregled lica mjesta, te se vrši opis lica mjesta i pronađeni tragovi. Zavisno od vrste izvršenog krivičnog djela u zapisnik OSL-e detaljno prezentuje način izvršenja KD-a (modus operandi), pronađene tragove, detalje

dolaska na lice mjesta, boravka na licu mjesta, te odlaska sa lica mjesta. Upisuju se svi podaci kojima se raspolaže i koji mogu da budu korisni u daljem postupku formiranja verzija i indicija. Četvrti dio zapisnika predstavlja sve ostale relevantne podatke i činjenice. Najprije se upisuju oznake i detalji korištenja opreme koji su prilikom uviđaja od strane OSL-a korišteni za fiksiranje, fotografiranje lica mjesta, pronađenih tragova, mjesto dolaska, odlaska i sl. Takođe u ovom dijelu se upisuje i procjena materijalne štete koju daje oštećeni prilikom saslušanja u svojstvu svjedoka oštećenog. Uz zapisnik o uviđaju naknadno kriminalistički tehničar u pismenoj formi kao prilog dostavlja izvještaj o kriminalističko tehničkom pregledu lica mjesta, ili skicu lica mijesta.

8. Sačinjavanje službene zabilješke

Službenu zabilješku obavezno dostavljaju OSL-a koja su obezbjeđivala lice mjesta. Službena zabilješka obično ima karakter kada se neki argumenti ili neki vid informacija naknadno uvrštava u dokumentovanje krivičnog djela. U takvim situacijama može se desiti da OSL-a propuste određene pojave, a nakon što za iste saznaju ili na indirektan način saznaju da je iste bitno uvrstiti u spis predmeta, onda to čine ovim putem pozivajući se na predmet odnosno krivično djelo koje je u vezi s tim predmetom.

9. Sačinjavanje operativnog plana rada

Operativni plan rada predstavlja jedan skup verzija, indicija, planova, zadataka i uslova po kojima se u budućem periodu treba postupati kako bi se pronašao učinilac krivičnog djela. U ovom dijelu dokumentovanja pomoću kriminalističke taktike i metodike otkrivanja, istraživanja i razjašnjavanja krivičnog djela (indicijalno dokazivanje) provjeriti sledeća lica:

- lica koja su prisutna na mjestu izvršenja prije, za vrijeme i neposredno poslije izvršenja djela;
- lica koja su mogla da imaju motiv za izvršenje djela;
- lica koja posjeduju poznavanje okolnosti koje su poznate samo izvršiocu;
- lica nad kojima se ispoljava fizičko dejstvo KD-a;
- lica nad kojima se ispoljava psihičko dejstvo KD-a;
- ...

Od istih je potrebno uzeti izjave na zapisnik, na okolnosti utvrđivanja alibija, ili sastaviti službene zabilješke povodom kriminalnog događaja. Metodom eliminacije doći do osnova sumnje za izvršilaca krivičnog djela. Operativni plan rada sačinjava OSL-e koje vodi predmet KD-a. Isti primjerak operativnog plana ostavlja u predmetu za koji se sačinjava evidencija na spisu, dok drugi dio ili više primjeraka dostavlja se patrolnim ili pozornim sektorima kako bi postupili po uputama koje se nalaze u operativnom planu rada.

10. Priprema za slanje izvještaja tužilaštvu o počinjenom krivičnom djelu

Nakon prethodnih segmenata dokumentovanja krivičnog djela, priprema za slanje izvještaja tužilaštvu o izvršenom krivičnom djelu predstavlja objedinjavanje prvobitno urađenih poslova OSL-a. Naime, ovaj oblik predstavlja segmentaran pregled kriminalističkog postupanja na terenu, proceduri angažovanja na sprečavanju i otkrivanju učinilaca kao i svih drugih potrebnih mjera i radnji neophodnih za uspješan dalji rad. U vidu priloga uz izvještaj o izvršenom krivičnom djelu idu slijedeći prilozi iz predmeta:

1. Zapisnik o prijemu usmene prijave
2. Zapisnik o saslušanju svjedoka - oštećeni
3. Zapisnik o saslušanju svjedoka
4. Zapisnik o uviđaju
5. Skica lica mjesta
6. ...

Nakon što se kompletira izvještaj isti se odobrava, potpisuje, te ovjerava od strane nadležnog organa ministarstva unutrašnjih poslova, Komletan predmet se sačinjava u tri primjerka. Jedan primjerak ostaje u predmetu dokumentovanog krivičnog djela, drugi se službeno dostavlja višem referentu radi operativne evidencije nadležne policijske stanice ili uprave, a treći kompletirani izvještaj se dostavlja putem redovne pošte nadležnom tužilaštvu radi pokretanja odnosno otvaranja postupka. Prethodno objašnjeno predstavlja dokumentovanje krivičnog djela kroz kriminalističku praksu.

Zaključak

U zaključnim razmatranjima objedinjavamo prethodno izneseno u cilju uočavanja prednosti i nedostataka u postupku dokumentovanja KD-a. Kako smo prethodno i naveli da je dokumentovanje krivičnih djela veoma bitna svakodnevna pojava u poslovima OSL-a, a tom postupku u prilog idu sve osnovne i tačno prikupljene informacije od strane istražnih organa dovode do potvrđivanja optužnice. Dokumentovanje krivičnog djela je dug proces ako sagledamo prethodne osnovne elemente od samog postupka prijavljivanja pa sve do slanja izvještaja nadležnom tužilaštvu. Takođe, evidentna je činjenica da ako se naprave propusti prilikom dokumentovanja krivičnog djela, može dovesti to toga da izvještaj o izvršenom krivičnom djelu koji su OSL-a proslijedi tužilaštvu bude odbačen zbog propusta, ili zbog proceduralnih grešaka prilikom dokumentovanja krivičnog djela.

LITERATURA

1. Vodinelić, V. (1996). Kriminalistika. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

2. Modly, D., Petrović, B., Korajlić, N. (2004). Uvod u kriminalistiku. Sarajevo: Fakultet kriminalističkih nauka, Sarajevo
3. Modly, D., Korajlić, N. (2002). Kriminalistički riječnik. Tešanj: Centar za kulturu i obrazovanje Tešanj.
4. Deljković, I. (2012). Kriminalistički spoznajni proces: utvrđivanje i provjeravanje alibija. Sarajevo: Centar za istraživanje politike suprotstavljanja kriminalitetu, Sarajevo.
5. Matijević, M. (2005). Kriminalistika u teoriji i praksi. Banja Luka, Zbornik radova, Visoka škola unutrašnjih poslova, Banja Luka.
6. [Bošković](#), M. [Matijević](#), M. (2007). Kriminalistika operativa. Banja Luka: Visoka škola unutrašnjih poslova, B.Luka.
7. Vodinelić, V. (1985) Kriminalistika - otkrivanje i dokazivanje. Skopje: Fakultet bezbednosti.

OPERATIONAL PROCEDURES POLICE OFFICERS AT DOCUMENTATION OF CRIMES IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

**Denis Pjetlovic
Sedin Lakaca**

Abstract:

Documenting the criminal acts is daily work police officers, and each of these works is specific and unique. Any act which the application has its own importance as the lesser as well as greater extent depending on the severity and complexity of the offense. We are witnessing the daily activities police officers, however, but the question is how does all of this activity accompanied by police and treated on the ground, and then put it all together and documented. It really is a process which is everyday, and one of the key elements in the process of submitting the relevant report and submission of evidence to the competent prosecutor. In this paper, we will try as much detail as the process of documenting procedures of the offense, the operating procedure of the police officers in the documentation of the offense from the time of knowledge of a criminal offense to send reports on the criminal offense to the competent prosecutor. It is actually a process that can often be incompetent, which in the further process leaves space for the court to be dismissed in an invalid material evidence, returned to the applicant for completion and the like.

Keywords: Procedures, police officers, documentation, crime.